

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Věra Kocmanová

Datum vytvoření: 14.3.2013

Číslo DUMu: VY_12_INOVACE_17_CJ_NP1

Ročník: I.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace,

Estetické vzdělávání

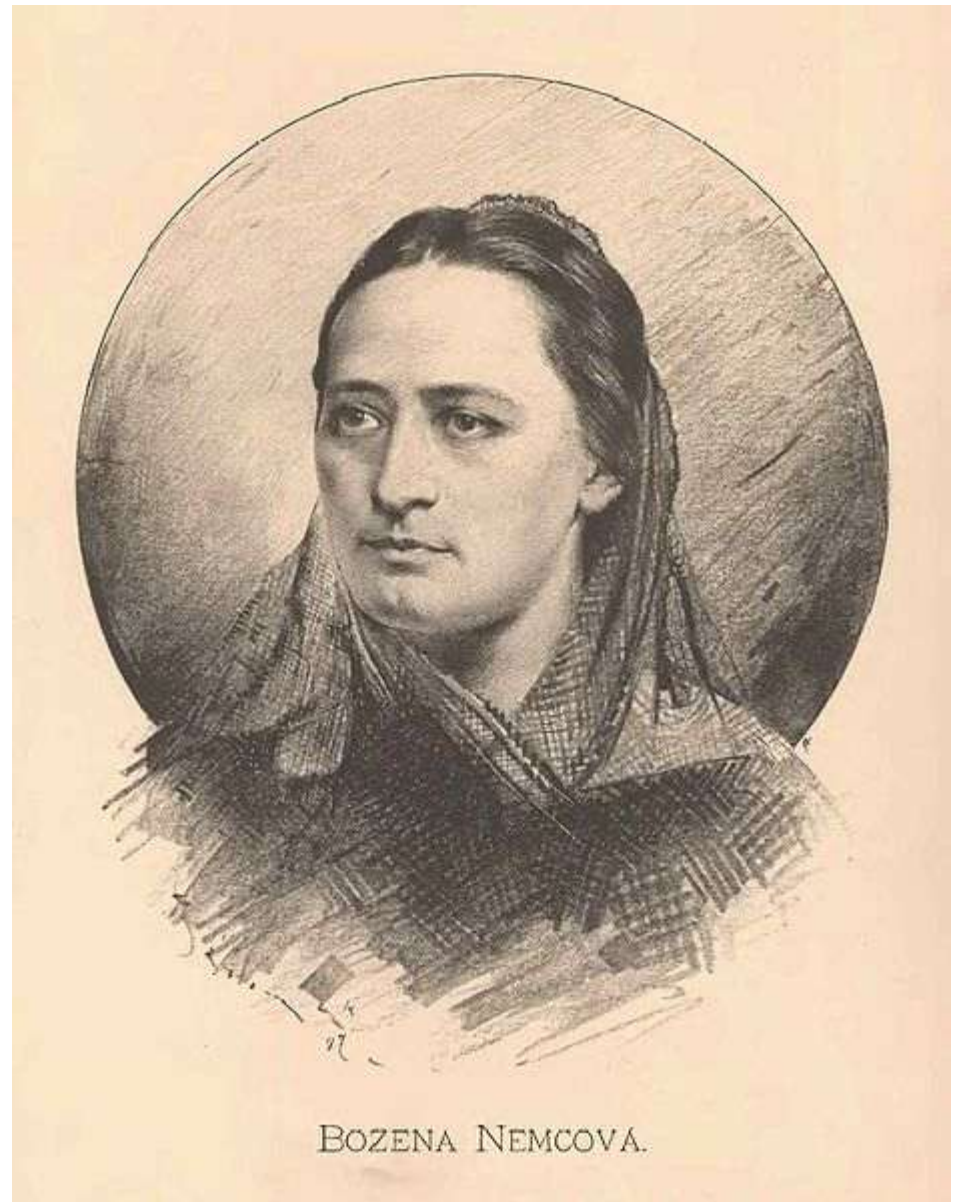
Vzdělávací obor: Literatura

Tematický okruh: Česká literatura ve 2. polovině 19. století

Téma: Božena Němcová - Babička

Metodický list/anotace: Rozbor ukázek z textu za použití interaktivní tabule

BOŽENA
NĚMCOVÁ
BABIČKA

Obr.1

„Z vozu slézá žena v bílé plachetce, v selském obleku. Děti zůstaly stát, všechny tři vedle sebe, ani z babičky oka nespustily! Tatínek jí tiskl ruku, maminka ji plačíc objímala, ona pak je plačíc též líbala na obě líce.

Babička byla nejhodnější babička! „To jsou kořata májová, čtyř barev, ty chytají výborně myši, dobrá jsou v domě. Kuřátka jsou ochočena, a když si je Barunka naučí, budou za ní běhat jako psíčkové!“

Babička si hned první hodinu srdce svých vnoučátek zcela osvojila, však se jim ale hned také všecka vzdala. ⁽¹⁾

V jakou roční dobu přijíždí babička na Staré bělidlo? Jak je přivítána?

Na jaře. Všichni si ji hned „zamilovali“.

Obr. 2 sousoší Babičky od Otty Gutfreunda

Obr. 3 Staré bělidlo

„Kde jaký kousek chleba ležet zůstal, i kůrky, co děti nedojedly, strčila babička do kapsáře, trefilo-li se jít okolo vody, hodila rybám, rozdrobila mravencům, když šla s dětmi, nebo ptákům v lese, zkrátka ona nezmařila jediného sousta a vždy napomínala: „Važte si božího daru, bez něho je zle, a kdo si ho neváží, toho Bůh těžce tresce.“ jestli dítě chléb z ruky upustilo, muselo jej pak políbit, jako za odprošení, tak i kdyby kde zrnko hrachu bylo leželo, zvedla je babička a vyznamenaný na něm kalíšek s úctou políbila. Tomu všemu babička i děti učila. (2)

Co babička učila vnoučata?

Vážit si jídla, neplýtvat jím...

Obr. 4 Byt Panklových v roce 2007

„I panímámo, to nebyl zajíček, to bylo kousek kočky. Tatíček ji dostal na Červené Hůře, byla tlustá jako vepř, maminka vypekla z ní sádlo a tatík bude se jím mazat. Kovářka mu to radila, když začínal kašlat, aby nedostal souchotě.“

„Spaste duši! Ono to jí kočky! Zvolala panímáma, s ošklivostí si odplivnouc.

„Och, kdybyste věděla, panímámo, to je dobrota! A veverky jsou ještě lepší. Také přinese někdy tatík vrány, ale na těch si nepochutnáme.“⁽³⁾

Proč jí Kudrnovi kočky...? Kdo vyřeší jejich situaci?

Jsou velmi chudí, babička se přimluví u kněžny a ta dá Kudrnovi práci.

„Děkujeme za všechno, milostivá paní, a buďte tu s Pánembohem!“ loučila se babička. – „Jdi s bohem!“ pokynula kněžna a slečna šla s nimi přes práh.

Komorník přicházející se stolu ohrnul nos a myslil si: „Divný to rozmar takové dámy, bavit se se sprostou babou.“ Kněžna ale stála u okna a dívala se za odcházejícími, dokud vidět bylo bílé šaty děvčat a bílou holubičku babiččinu zelenem prokmitat. Odcházejíc pak do kabinetu, šeptala si: „Šťastná to žena!“⁽⁴⁾

Proč si kněžna myslí, že je babička šťastná? Objeví se toto označení ještě v jiné části knihy?

Ano, na konci, když kněžna sleduje babiččin pohřeb.

Bylo obvyklé, že kněžna zvala poddané na zámek?

Ne, Němcová idealizuje vztah kněžny k babičce:

„Máš zase pravdu. Ty ale máš ode dneška právo přijít ke mně kdykoli a říci mi cokoli, vždy tě ráda vyslechnu, a přijdeš-li s prosbou a bude-li mi jen poněkud možná, buď si jista, že ti ji vyplním.“ Tak řekla kněžna, vstavši od snídani. Babička chtěla jí ruku políbit, ona ale shýbla se, políbila stařenku v líce a ruku políbit si od ní nedala.“⁽⁵⁾

Obr. 5 Ratibořický zámek

„Jednou v noci stál jsem na čekání na stráni nad Starým bělidlem, měsíc svítil jako ve dne. Tu vidím vycházet Viktorku z lesa. Když jde, nese ruce pod prsami přes sebe položené, hlavu kředu schýlenou, a běží tak lehce, až člověku se zdá, země že se nedotýká. To utíkala také tak z lesa a zrovna k splavu. Já ji vidíval již tenkrátě začasto u vody sedět, aneb na stráni pod tím velikým, a tudy jsem si toho hned nevšimnul. Ale když jsem dobře přihlídl, vidím, že cosi do vody zahazuje, a slyším ji tak divoce zasmát se, až mi vlasy se zježily. Pes můj začal hrozně výt. Já se tenkrátě hrůzou třásl. Viktorka sedla si, ale potom na pařez a zpívala, nerozuměl jsem ani slova, ale nota byla k ukolébavce, co zpívají matky dětem: Spi, děťátko, spi,...

Ta nota tak žalostně zaznívala v noci, že jsem sotva úzkostí na místě vydržel.“⁽⁶⁾

Kdo je Viktorka? Jaký je její životní příběh a kdo ho babičce vypravuje?

Venkovské děvče, které se pomate z nešťastné lásky..., myslivec.

Najděte znaky romantismu.

Člověk žijící na okraji společnosti, nešťastná láska, divoká příroda.

Obr. 6 Viktorčin splav

„Babička neopustila malé údolíčko, kde našla druhý domov, s klidnou myslí dívala se, jako to vše okolo ní roste a kvete, radovala se nade štěstím bližního, těšila zarmoucené, pomohla, komu možno bylo pomoci...

Rok co rok přicházeli zase domů se podívat, a tu babička stará zářícím okem se dívala, když jinoši mladí před ní obrazy světa rozkládali, přisvědčovala jich plánům ohnivým duchem malovaným, promíjela pokleskům mladosti, kterých před ní netajili, oni pak, byť je i nevdzy zachovali, přece rádi zkušené rady poslouchali, ctili babiččino slovo i mrav. Vzrostlá děvčata svěřovala babičce svoje tajemství, svoje tajné sny a vzdechy, vědouce, že najdou shovívání a vroucí slovo.

Děti pak mladých žen milovala babička, jako by její vnoučátka byla, vždyť ji také jinak nejmenovaly než „babičko“.

Lidé ani neviděli, jak babička stárne a schází, jen ona sama to cítila.

Bylo to druhý den kvečeru po návratu dětí, když babička tiše skonávala. Barunka jí předříkávala modlitbu umírajících, babička modlila se s ní, až najednou ústa se nehýbala oko upřené zůstalo na krucifix nad ložem visící, dech se zatajil.“⁽⁷⁾

POUŽITÁ LITERATURA, CITACE

NĚMCOVÁ, Božena. *Babička*. Praha: Československý spisovatel, 1971, ISBN 22-086-71. ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾

Obr. 1: VILÍMEK JAN. *Soubor:Jan Vilímek - Božena Němcová.jpg-WIKIPEDIE* [online]. [cit. 26.3.2013].

Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Bo%C5%BEena_N%C4%9Bmcov%C3%A1.jp

Obr. 2: KARPAC. *Soubor:Sousoší Babičky v Ratibořicích.jpg-wikipedie.cz* [online]. [cit. 26.3.2013].

Dostupný na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Souso%C5%A1%C3%AD_Babi%C4%8Dky_v_Ratibo%C5%99ic%C3%ADch.jpg

Obr. 3: KARPAC. *Soubor:Ratiborice - Stare belidlo.jpg-wikipedie.cz* [online]. [cit. 26.3.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ratiborice_-_Stare_belidlo.jpg

Obr. 4: KARPAC. *Soubor:Ratiborice - the Pankls apartment.jpg-wikipedie.cz* [online]. [cit. 26.3.2013].

Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ratiborice_-_the_Pankls_apartment.jpg

Obr. 6: KARPAC. *Soubor:Ratiborice - sluice.jpg-wikipedie.cz* [online]. [cit. 26.3.2013]. Dostupný na

WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ratiborice_-_sluice.jpg

Obr. 5: KOZUCH. *Soubor:Ratibořice castle whole.JPGSoubor:Ratibořice castle*

whole.JPGSoubor:Ratibořice castle whole.JPG-wikipedie.cz [online]. [cit. 26.3.2013]. Dostupný na

WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ratibo%C5%99ice_castle_whole.JPG